

Vila Bohumila Čeňka
od Ladislava Žáka,
1932

Dejvice

V Dejvicích, jejichž komplexní regulace probíhala od roku 1920, nalezneme další výrazné úspěchy obytné individuální architektury, postavené nejen na výkonu jednotlivých architektů, ale též na konceptu realizovat urbanistické dílo, srovnatelné se zahraničím.

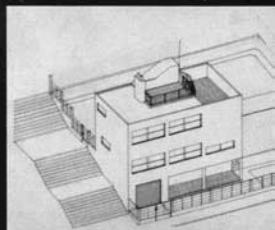
K těm nejlepším patřila především osada Baba, jež vznikla jako „pokus o spolupráci stavebníků s architekty pro uskutečnění dobrého obydlí, odpovídajícího názoru moderního člověka“.

V roce 1927 se konala významná druhá výstava německého Werkbundu ve Stuttgartu na vrchu Weissenhof a svým způsobem odstartovala takřka každoroční úsilí jednotlivých zemí, respektive jejich svazů uměleckého či řemeslného díla v Evropě se stejnými cíli. Tím cílem byla vzorová kolonie obytných domů, manifestujících nejen nový estetický názor, ale také nový „sociální“ půdorys obydlí. Ukázala přímo na nové konstrukce, typizaci a normalizaci, do té doby používané zřídka. Německý Werkbund spolupracoval s městem, které postavilo celou kolonii, deklarovanou jako pokusnou, svým nákladem.

Ve stejném duchu se konaly i další zahraniční výstavy, i když za stuttgartskou se jako první objevila kolonie Nový dům na Výstavě soudobé kultury v Brně hned následující rok.

Výstava skončila podle dostupné literatury velkým hospodářským neúspěchem, podnítila ale výstavu pražskou. O pražské akci Svazu československého díla (SČSD) se rozhodlo hned po skončení VSK v Brně, a to 2. listopadu 1928, kdy se předsednictvo svazu „usneslo organizovat výstavu bydlení v Praze vybudováním skupiny rodinných domů,“ a to na pozemku, na který upozornil E. Moelzer, tehdejší předseda Státní regulační komise, společně s vrchním stavebním radou J. Zlatníkem a A. Novým. Celkem více než tři roky pak trvala příprava a realizace, způsobená také tím, že projekt, jak napsal Pavel Janák, „měl však také své úhlavní nepřátele, kteří se zasloužili o jeho pozdní uskutečnění, nemohli jej však znemožnit.“¹³

Na rozdíl od zahraničních, byla tato výstava cele v rukou soukromých stavebníků, kteří projevili významné pochopení pro deklaraci a manifestaci nových myšlenek především funkcionalistického názoru. SČSD zde hrálo roli organizace, která celou



Vila Ladislava Sutnara,
návrh od Oldřicha
Starého

13 P. Janák, *Osada na Babě - čtyři léta práce Svazu československého díla*, katalog výstavy, Praha 1932, neustránkováno



Propagační model
Osady Baba z ledna
1930, autor J. Kuba

akci zaštitila. Stavebníkem byli členové Svazu, kteří si nechali vypracovat projekt od jiného člena – architekta. Nezbytným předpokladem úspěšnosti celé výstavy byla jinak dosti vzácná souhra architekta a stavebníka. Přesto celá řada kompromisů musela nutně vzniknout. Nebyly ale nikdy takového rázu, aby zcela narušily estetickou celistvost, která i dnes, s odstupem více než sedmdesát let, i po mnoha nevhodných a brutálních zásazích, udivuje.

Podobně jako na pozemku Ořechovky, byla konečná regulace dílem architekta, úprava existujícího regulačního plánu svěřena Pavlu Janákovi.

Širší regulace celého území Dejvic a Bubenče, předložená a schválená Státní regulační komisí 28. srpna, potvrdila realizovanou osadu Baba a přiléhající území.

Výstava na Babě

Pod záštitou tehdejšího primátora hlavního města Prahy, JUDr. Karla Baxy byl ustaven výstavní výbor, jehož úkolem bylo celou akci zorganizovat.¹⁴ K výstavě byl vydán katalog, který redigoval Pavel Janák. Celkově se v roce 1932 podařilo zrealizovat dvacet domů, ostatní až v následujících letech do roku 1936. Původní představy o některých společných zařízeních nedokázal nakonec volný svazek stavebníků uvést v život (společné vytápění, vybavenost a minimum prováděcích firem). Jiné se podařily (chodníky a ploty).

Součástí celkové koncepce se stala také úprava jednotlivých zahrad, které fungovaly jako „pokračování obydlí navenek“, stejně jako komponování celku do přírodního rámce. *„Souladem hladkých ploch moderních architektúr budovaných obydlí s trávnikovými plochami, liniemi teras silně zvrstveného a proto výrazně formovaného terénu, ukázněným osázením rostlinného materiálu a květinové výzdoby, oživením vodními plochami včleněnými do celkové kompozice účelově a esteticky, lze vytvořit na poměrně malých prostorách největších účinků,“*¹⁵ píše Otakar Fierlinger ve zprávě katalogu. Otakar

- 14 Výstavní výbor fungoval ve složení: předseda Pavel Janák a členové Karel Balling, Adolf Cink, Otakar Fierlinger, Otakar Fischel, Josef Gočár, Karel Heraln, Antonín Heythum, František Kavalír, František Kerhart, Jaromír Krejcar, Hana Kučerová-Záveská, Václav Letošník, Ladislav Machoň, Josef Matějovec, Václav Maule, Marie Mojžišová, František Munk, Otakar Novotný, Jiří Palička, Miloš Prokop, Oldřich Starý, Ladislav Sutnar, Josef Štěpánek, Ladislav Žák.

- 15 Úprava zeleně a zahrad, Katalog výstavy Baba, 1932, s.13-14



Zahradní úprava vily
Karla Ballinga

Fierlinger byl také autorem celé řady pozoruhodných zahradních úprav v osadě, z nichž většina se nedochovala.

Součástí výstavy byly rovněž dva domky ze dřeva, vystavěné podle projektu Františka Kavalíra jako provizorium na volném prostranství zeleného pásu v blízkosti prvního domu Františka Munka od Josefa Fuchse.



Mart Stam, slavná perspektivní kresba zahradního průčelí Paličkovy vily, 1932

Architekti domů a jejich majitelé

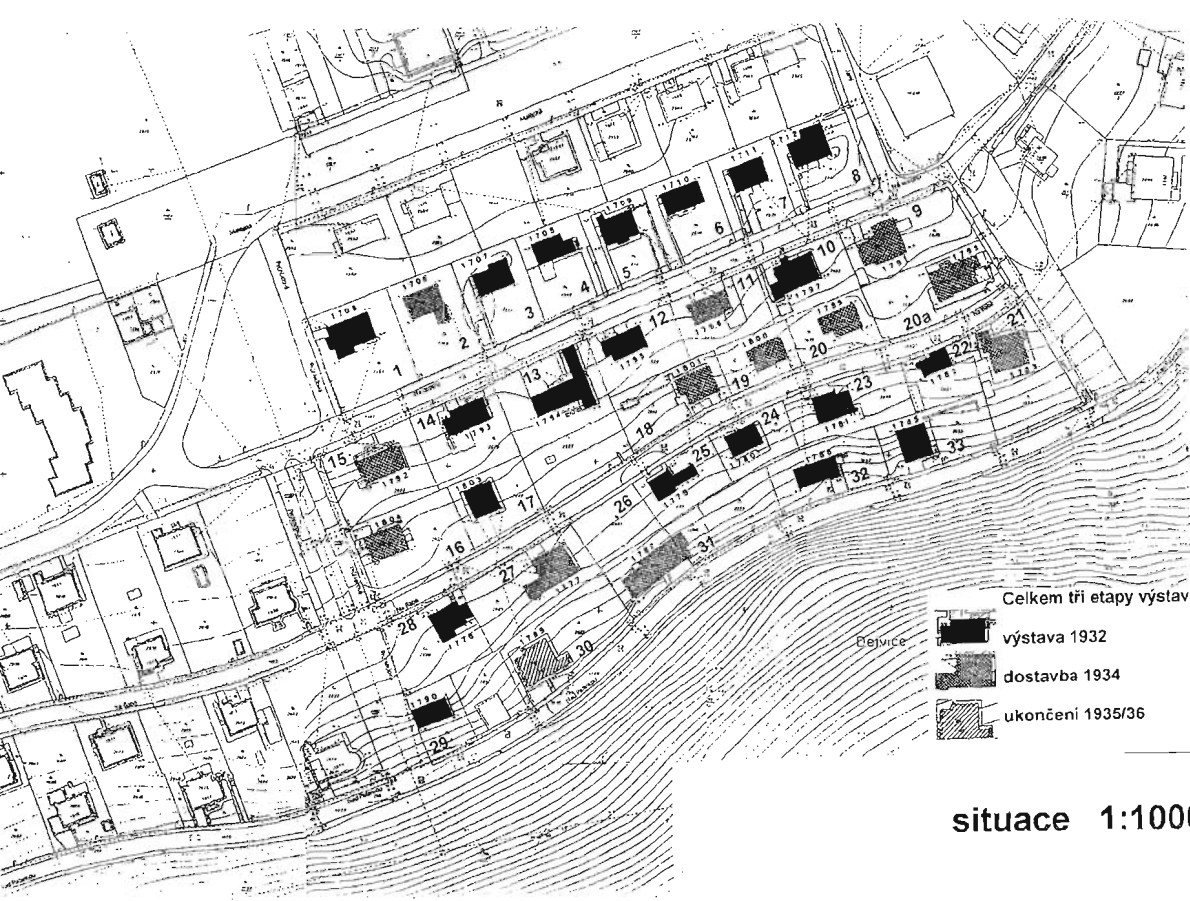
Na výstavě se měli podílet i architekti, jejichž projekty realizovány nebyly, patřili k nim např. Otakar Novotný, Jan E. Koula, Jaromír Krejcar, Josef Havlíček, Karel Honzík nebo Bohuslav Fuchs.

Z těch, kteří své domy realizovali, připomeňme Josefa Fuchse, Josefa Gočára, Pavla Janáka, Hanu Kučerovou-Záveskou, Evžena Linharta, Ladislava Machoně, Oldřicha Starého, Františka Zelenku nebo Ladislava Žáka. Jediným zahraničním architektem na výstavě byl Holanďan Mart Stam.

Z významných stavebníků osady je třeba jmenovat umělce Cyrila Boudu a Ladislava Sutnara, dále například Jana Košťála – prvního poválečného rektora ČVUT, Jana Bělehrádka – rektora University Karlovy, či Stanislava Mojžíše-Loma, ředitele Národního divadla v Praze, a Františka Munka, ředitele Pražských vzorkových veletrhů.

Současný stav vilové kolonie je poměrně nejednotný. Architektura a použité dobové technologie se staly předmětem úvah o kvalitách těchto děl, jejich křehkosti a snadné narušitelnosti. Požadavek komplexní rehabilitace jednotlivých staveb, jejichž technologický charakter je dosti proměnlivý, vyvolal též názorovou pň, do jaké míry zachovávat jejich autenticitu. Přihlásil se též další faktor, samotná velikost a komfort jednotlivých vil. Domy byly postaveny pro střední třídu, proto také omezeny plošně. Vzhledem k místu, které je svou dnes atraktivitou exkluzivní, mají někteří současní majitelé tendenci své objekty rozšiřovat, to vše na úkor původní prostorové skladby a dobového standardu. Vzhledem k tomu, že většina domů není památkově chráněná, stávají se často předmětem podnikatelských zájmů. I přes tento neblahý stav nalezneme mezi nimi skvělé příklady citlivého přístupu obnovy, což je především případ slavné Paličkovy vily od Marta Stama (autor rekonstrukce Ladislav Lábus), ale také poměrně dobře provedená rekonstrukce vlastní Janákovy vily (autor Daniel Špička). /PU

Literatura/ Tomáš Šenberger, Vladimír Šlapeta, Petr Urlich, *Osada Baba, plány a modely*, Praha 2000.



situace 1:1000

Situace území se zakreslením jednotlivých etap v období mezi dvěma světovými válkami a legendou k jednotlivým domům s katalogovými čísly 1 – 33.

1/ Dům ing. Františka Munka a Nadi Munkové (roz. Preslové), čp. 1705
 Architekt: Josef Fuchs a Otakar Fischel
 Stavitel: Václav Hlaváček a Václav Müller

5/ Dům Gustava Vaváčka a Karly Vaváčkové, čp. 1709
 Architekt: Oldřich Starý
 Stavitel: Firma MOK

2/ Dům ing. Břetislava Peřiny a Marie Peřinové, čp. 1706
 Architekt: František Kerhart
 Stavitel: Firma MOK

6/ Dům Emanuela Lisého a Marie Lisé (po dr. Eduarda Lisého), čp. 1710
 Architekt: Antonín Heythum a Evžen Linhart
 Stavitel: ing. Theodor Hainz a ing. Slíva

3/ Dům Václava Řezáče (vlastním jménem Václava Voňavky), čp. 1707
 Architekt: Vojtěch Kerhart
 Stavitel: Václav Jíra

7/ Dům Františka Josky, čp. 1711
 Architekt: Jaroslav Fišer a Karel Fišer
 Stavitel: Bratři F. a V. Kavalírové

4/ Dům dr. Hugo Zaorálka, čp. 1708
 Architekt: Ladislav Žák
 Stavitel: Firma MOK, na plánech též podepsán jako stavbyvedoucí Jiří Palička

8/ Dům Cyrila Boudy, čp. 1712
 Architekt: Oldřich Starý
 Stavitel: Bratři F. a V. Kavalírové

- 9/ Dům Anny Košfálové a Jana Košfála, čp. 1791
Architekt: František Kerhart
Stavitel: Antonín Slíva
- 10/ Dům ing. Karla Dovolila, čp. 1797
Architekt: Pavel Janák
Stavitel: V. Hlaváček a V. Müller
- 11/ Dům Anny Jirouškové a Josefa Jirouška, čp. 1796
Architekt: František Kerhart
Stavitel: F. Mencl
- 12/ Dům Václava Letošníka a Boženy Letošníkové, čp. 1795
Architekt: František Kavalír
Stavitel: Bratři V. a F. Kavalírové
- 13/ Dům Antonie Sukové a Václava Suka, čp. 1794
Architekt: Hana Kučerová-Záveská
Stavitel: Václav Suk
- 14/ Dům pro Bohumila Čeňka, čp. 1793
Architekt: Ladislav Žák
Stavitel: Firma MOK
- 15/ Dům pro Jana Zadáka, čp. 1792
Architekt: František Zelenka
Stavitel: František Strnad
- 16/ Dům Miloslavy Lužné, čp. 1804
Architekt: Zdeněk Blažek, Otakar Fischel
Stavitel: V. Hlaváček a V. Müller
- 17/ Dům Marie Poláčkové a Václava Poláčka, čp. 1803
Architekt: Jan Evangelista Koula
Stavitel: Karel Hannauer a Jaroslav Hannauer
- 18/ Dům Karly Moravcové, čp. 1801
Architekt: Vojtěch Kerhart
Stavitel: Antonín Slíva, dokončil J. Matoušek a J. Záruba-Pfeffermann
- 19/ Dům Václava Lindy a Pavly Lindové, čp. 1800
Architekt: Pavel Janák
Stavitel: Jiří Palička
- 20/ Dům Ludvíka Bautze, čp. 1799
Architekt: František Kerhart
Stavitel: Antonín Slíva a Otakar Fischel - stavbyvedoucí
- 20a/ Dům Julia Glücklichého, čp. 1798
Architekt: Josef Gočár
Stavitel: Jan Ležal
- 21/ Dům Marie Mojžišové a Stanislava Mojžiše (Loma), čp. 1783
Architekt: Josef Gočár
Stavitel: Václav Nekvasil
- 22/ Dům Ludmily Herainové a Karla Heraina, čp. 1782
Architekt: Ladislav Žák
Stavitel: Firma MOK
- 23/ Dům Karla Ballinga, čp. 1781
Architekt: Hana Kučerová-Záveská
Stavitel: V. Kavalír, F. Kavalír
- 24/ Dům Františka Heřmana, čp. 1780
Architekt: Oldřich Starý
Stavitel: V. Kavalír, F. Kavalír
- 25/ Dům Jiřího Paličky a Emilie Paličkové, čp. 1779
Architekt: Mart Stam a Jiří Palička
Stavitel: Firma MOK
- 26/ Dům pro malíře s ateliérem – nikdy nerealizován
Architekt: František Kerhart
- 27/ Dům Ferdinanda Spíška, čp. 1777
Architekt: Ladislav Kavalír
Stavitel: Václav Nekvasil
- 28/ Dům Antonína Uhlíře, čp. 1776
Architekt: František Kavalír
Stavitel: F. Kavalír a V. Kavalír
- 29/ Dům Ladislava Sutnara a Išky Sutnarové, čp. 1790
Architekt: Oldřich Starý
Stavitel: Firma MOK
- 30/ Dům Jana Bělehrádky a Marie Bělehrádkové
Architekt: František Kerhart
Stavitel: V. Nekvasil, na plánech podepsán též František Votava
- 31/ Dům dr. Karla Kytlicy, čp. 1788
Architekt: Josef Gočár
Stavitel: Firma MOK
- 32/ Dům dr. Václava Mauleho a Jarmily Mauleové, čp. 1786
Architekt: Josef Gočár
Stavitel: Firma MOK
- 33/ Dům Pavla Janáka, čp. 1785
Architekt: Pavel Janák
Stavitel: Firma MOK